

- України: Збірник наукових статей в галузі фізичної культури та спорту. - Львів: ЛДДФК, 2001. - Випуск 5. - Т.1. - С.177-181.
5. Шкреттий Ю.М., Лахманюк Т.В. Система подготовки кадров для сферы физической культуры и спорта на Украине // Олимпийский спорт и спорт для всех: Тезисы V Международного научного конгресса. - Минск: Белорусская государственная академия физической культуры, 2001. - С. 330-331.

THE PROBLEMS OF MODELING THE MAIN PARAMETERS OF QUALIFIED CHARACTERISTIC OF SPECIALIST FROM PHYSICAL EDUCATION AND SPORT MANAGEMENT

NATALIA TKACHENKO

National University of Physical Education and Sport

The aim of the research has been to observe the problems of modeling the main parameters of qualified characteristic of specialist from physical education and sport management.

ПРАВОВА І НОРМАТИВНА БАЗА НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ВИЩИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ УКРАЇНИ

ТРЕТЬЯКОВ МИКОЛА ОЛЕКСАНДРОВИЧ

Науково-методичного центру вищої освіти

З моменту проголошення України як незалежної держави почалось напрацювання правових законів України у всіх сферах і галузях народного господарства, в тому числі в галузі освіти.

Одним із стратегічних напрямів процесу державотворення в Україні на сучасному етапі є реформування системи вищої освіти. Основні завдання щодо її розбудови і докорінного оновлення визначені Законом України "Про освіту". Указом Президента України "Про основні напрями реформування вищої освіти в Україні", національною програмою "Освіта:

Україна XXI століття" та іншими документами.

Державна політика в цій галузі спрямована на досягнення українською освітою сучасного світового рівня, відродження й подальший розвиток національних науково-освітніх традицій, оновлення змісту, форм і методів навчання, примноження інтелектуального потенціалу суспільства. "Розбудова системи освіти, її докорінне реформування, - наголошується в національній програмі "Освіта: Україна XXI століття", - мають стати основою відтворення інтелектуального, духовного потенціалу народу, виходу вітчизняної науки, техніки і культури на світовий рівень, національне відродження, становлення державності та демократизації суспільства в Україні".

Здійснення цих стратегічних накреслень у галузі вищої освіти значною мірою залежить від стану її нормативно-правової бази, яка мала бути надійним підґрунтям і системою орієнтирів у практичній діяльності вищих закладів освіти, їх керівників, усіх учасників навчального процесу.

Законодавче освітянське правове поле являє собою систему Законів, яка включає Закон "Про освіту", "Про середню освіту", "Про професійно-технічну освіту", розроблений і розглянутий у другому читанні Верховною Радою України проект Закону "Про вищу освіту". Крім того, освітянська діяльність в Україні регулюється Постановами Верховної Ради України, Указами та розпорядженнями Президента України, Постановами та розпорядженнями Кабінету Міністрів України, Положеннями, Наказами і розпорядженнями Міністерства освіти і науки України.

На сьогодні вже створена певна нормативно-правова база вищої освіти. Зокрема, діють Положення про державний вищий заклад освіти (1996 р.). Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах (1995 р.). Положення про організацію екстернату у вищих навчальних закладах (1995 р.). Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти (1996 р.). Положення про академічні відпустки та повторне навчання у вищих закладах освіти (1996 р.). Норми часу для розрахунку і обліку навчальної роботи та Переліки основних видів методичної, наукової й організаційної роботи викладачів і Рекомендації щодо* запровадження їх у вищих закладах освіти третього і четвертого рівнів акредитації.

Нині завдання полягає в тому, щоб зміст і вимоги законодавчих та нормативно-правових актів були засвоєні кожним працівником вищої школи та взяті за нормативну основу при здійсненні управління й організації діяльності вищих закладів освіти, їх структурних підрозділів.

Для того, щоб незалежна держава, якою стала Україна, мала можливість управляти процесом фізичного виховання населення і підвищувати стан його фізичного і психічного здоров'я. Урядом України і Міністерством освіти України було прийнято ряд важливих документів.

Так, у 1995 році був прийнятий Закон "Про фізичну культуру і спорт". Власне кажучи, з моменту прийняття цього Закону і починається напрацювання нормативних документів в галузі фізичного виховання і спорту. Паралельно з тим приймаються закони в інших сферах діяльності та поправки до них. Так, до Закону Української РСР "Про освіту" Постановою Верховної Ради України внесено поправку, яка затверджена Президентом України 25 березня 1996 року Гі 100/96-ВР.

Постановою Верховної Ради України частина 1 статті 12 Закону України "Про освіту" доповнена абзацом такого змісту:

1. "Міністерство освіти України забезпечу⁰ організацію роботи з фізичного виховання, фізкультурно-оздоровчої і спортивної роботи в навчальних закладах всіх типів і рівнів акредитації, здійснює науково-методичне забезпечення цієї роботи в ході навчального процесу і в позанавчальний час".

2. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування. *Затверджено Президентом України 14 жовтня 1998 року ТУ 178-ХІУ.* Науково-методичний центр вищої освіти, керуючись Законами України "Про освіту", "Про фізичну культуру і спорт". Цільовою комплексною програмою "Фізичне виховання - здоров'я нації" та наказами і рішеннями колегії Міністерства освіти України протягом 1995-2001 років провів певну роботу по виконанню окремих пунктів, що визначені цими документами.

Розроблена і затверджена рішенням колегії Міністерства освіти України від 25.04.97 р. №7/6-18 Концепція фізичного виховання в системі освіти України. Тим же рішенням колегії затверджені Вимоги з фізичного виховання при визначенні статусу вищих закладів освіти, в яких визначено, зокрема:

1. Загальний обсяг навчальних занять з фізичного виховання (годин на тиждень) 4 години протягом всього періоду навчання за виключенням останнього семестру.

2. Наповнення навчальних та фізкультурно-оздоровчих груп (кількість осіб 10-15 чол.).

5. Проведення оцінки фізичної підготовленості студентів.

4. Наявність заліків з фізичного виховання студентів (не менше одного заліку за навчальний рік) та інше.

На виконання рішення колегії Міністерства освіти України від 26.02.97 р. №5/5-5 Науково-методичним центром вищої освіти спільно з Департаментом вищої освіти проводяться експертизи навчальних планів та програм підготовки спеціалістів різних рівнів і спеціальностей вищих закладів освіти щодо відповідності Законам України "Про фізичну культуру і спорт", "Про освіту" та діючим нормативним положенням та введення 4-х годин обов'язкових занять з фізичного виховання в розклад навчального закладу.

Листом Міністерства освіти і науки України від 19.04.2001 р. № 1/9-261 "Про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах у 2001-2002 навчальному році", встановлена мінімальна¹ кількість обов'язкових годин на дисципліні гуманітарної і соціально-економічної підготовки, в тому числі на дисципліну "Фізичне виховання" - 524 години для вищих навчальних закладів II-IV рівнів акредитації та 216 - для I рівня акредитації.

З метою забезпечення виконання заходів Міністерства освіти України, затверджених рішенням колегії від 20.10.98 р. прот. Рі 14/9-19 "Про заходи виконання Цільової комплексної програми "Фізичне виховання - здоров'я нації", у грудні 2001 року Міністерством освіти і науки України затверджено (як проекти) Базові навчальні програми з фізичного виховання для вищих навчальних закладів України II, III-IV рівнів акредитації.

Указані базові навчальні програми направлені у вищі навчальні заклади для використання їх при розробці відомчих, галузевих і робочих програм та методичної документації щодо організації навчального процесу з фізичного виховання у вищих навчальних закладах I-IV рівнів акредитації (незалежно від форм власності).

Викладачами Сумського державного педагогічного університету розроблено проект Комплексної робочої програми з фізичної культури для вищих педагогічних навчальних закладів 5-4 рівнів акредитації (укладачі - А.І.Шматкова, Н.Д.Шошура, О.Р.Сидоренко, ТЛКриводуд)

За період з 1995 по 2001 роки НМЦ вищої освіти і вищими закладами освіти підготовлено і видано з грифом Міністерства освіти і науки України понад 50 навчальних посібників для вищих навчальних закладів. Зокрема: "Особливості змісту фізичного виховання школярів в умовах підвищеної радіоактивності", 1994; "Фізкультурно-оздоровча робота з учнівською молоддю", 1995; "Фізкультурно-оздоровча робота з молоддю за рубежем", 1995; "Футбол", 1996; "Туризм", 1996; "Теорія фізичного виховання", 1996; "Методика фізичного виховання студентів,

віднесених за станом здоров'я до спеціальної медичної групи", 1995; "Методика фізичного виховання в загальноосвітній школі", 1996; "Фізичне виховання в школі", 1997; "Фізичне виховання молодших школярів", 1997; "Атлетизм", 1997; Рухливі ігри, 1998; Легка атлетика, 1999;

Науково-методичні та організаційні основи фізичного самовдосконалення студентства, 1999; Основи лікувальної та оздоровчої фізичної культури, 2000; Історико-педагогічні аспекти розвитку фізичної культури, 2001;

Лижний спорт з методикою викладання, 2002; Загальна фізіологія, 2002;

Вступ до спеціальностей галузі фізичне виховання і спорт", 2002 та багато інших.

Видані програми з фізичної культури: "Фізична культура" (для студентів всіх спеціальностей педучилищ і коледжів), 1995; "Фізична культура" (для вищих закладів освіти I та II рівнів акредитації), 1996.

Між тим, забезпеченість навчально-методичною літературою закладів освіти потребу" покращання. Видання навчальної літератури здійснюється в основному за рахунок авторів.

Аналіз стану забезпечення навчальною літературою свідчить про те, що заклади освіти і фахівці в різних областях України отримують її нерівномірно, багато матеріалів випускається в недостатній кількості.

З метою створення умов для подальшого розвитку освіти 9 жовтня 2001 року Президент України затвердив Указ "Про додаткові заходи щодо забезпечення розвитку освіти в Україні (N941/2001 від 09.10.2001 р.).

Розроблений проект програми дій Уряду щодо реалізації Національної доктрини розвитку освіти України в ХХІ столітті на період 2001-2004 роки. Багато пунктів в ньому про забезпечення законодавчими актами, фінансуванням фізичного виховання і спорту, активізації позанавчальної та виховної роботи з учнями і студентами.

Таким чином, вважаємо, що в системі освіти України створено достатню правову і нормативну базу для організації навчально-виховного процесу з фізичного виховання студентів.

ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНА ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ПРАЦІВНИКІВ РОЗУМОВОЇ ПРАЦІ

ВОЛОДИМИР ФІЛІНКОВ

Донбаська державна машинобудівельна академія

Проведені нами спеціальні професіографічні дослідження показали, що професійна діяльність працівників розумової праці проходить у специфічних умовах і вимагає від них високого рівня фізичної та психічної підготовленості.

Кожна професія і спеціальність пред'являє до організму свої специфічні психофізичні вимоги. З огляду на загальні умови праці, фізичну та психічну напругу у роботі, низка вимог до фізичної і психічної підготовленості є загальною для всіх фахівців. Специфіка роботи створює необхідність оволодіння суміжними фахами, що також зумовлює розвиток в кожного робітника розумової праці визначених якостей і навичок.